

Handläggare
Therese Holmkvist
Telefon: 08- 508 43 028**Till**
Socialnämnden
2017-12-12

Förslag till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Gillis Hammar
FörvaltningschefVeronica Wolgast-Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Förslaget till reviderat program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021 syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk. Programmet består av sex långsiktiga mål, som följs av delmål och förslag till aktiviteter för programperioden 2018-2021.

I Stockholms stad ska alla invånare ha lika goda möjligheter till hälsa, framtidstro och att skapa sig ett gott liv, oavsett bakgrund. ANDT-relaterade skador drabbar den enskilde och ofta dess närstående. De insatser som gör skillnad inom ANDT-området är frågor och faktorer som ägs och påverkas av flertalet av stadens verksamheter. För ett framgångsrikt arbete krävs en bred samsyn och ett gemensamt ansvar mellan olika aktörer inom stadens verksamheter. Programmets yttersta målgrupp är stadens alla invånare. Programmet har ett särskilt fokus på insatser som handlar

om att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av ANDT.

Bakgrund

Socialnämnden och utbildningsnämnden fick i budget 2017 i uppdrag att revidera stadens ANDT-program, då den förra programperioden sträckte sig till och med 2012. Varje kommun förväntas anta styrdokument som inkluderar ANDT-arbetet och som utgår från den nya nationella ANDT-strategin.¹ Arbetet har genomförts av socialförvaltningen, i samarbete med utbildningsförvaltningen. Arbetet har letts av en styrgrupp, bestående av representanter från:

- Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
- Skarpnäck stadsdelsförvaltning
- Socialförvaltningen
- Södermalm stadsdelsförvaltning
- Utbildningsförvaltningen

Arbetet har skett i samråd med en arbetsgrupp, bestående av representanter från:

- Arbetsmarknadsförvaltningen
- Idrottsförvaltningen
- Kulturförvaltningen
- Miljöförvaltningen
- Norrmalm stadsdelsförvaltning
- Socialförvaltningen
- Stadsledningskontoret
- Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
- Utbildningsförvaltningen
- Älvsjö stadsdelsförvaltning

Ett stort antal medarbetare inom staden samt professionella och ideella samverkanspartners har bidragit med input och synpunkter till programmet, framför allt via workshops samt samtal i olika stadsövergripande nätverk. Inför programarbetet har en kartläggning, som beskriver nuläget vad gäller konsumtion och skador av ANDT inom Stockholms stad, tagits fram.

Kartläggningen åskådliggör både positiva resultat och utmaningar för staden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor i samråd med utbildningsförvaltningen. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 5 december 2017. Rådet för

¹ Strategi och handlingsplan för ANDT-arbetet i Stockholms län 2017–2020

funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 6 december.

Ärendet

Programmets mål

Programmet syftar till att lyfta fram utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholm ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk.

Programmet består av sex långsiktiga mål. Målen formuleras helt i enlighet med målen i regeringens ANDT-strategi för åren 2016–2020 och relaterar också till Stockholms läns regionala strategi och handlingsplan för ANDT-arbetet i Stockholms län 2017–2020.² Överenskommelsen mellan kommunerna i länet och Stockholms läns landsting; Samverkan kring personer med missbruk och beroende, är ytterligare ett viktigt styrdokument som programmet relaterar till.³

Varje långsiktigt mål inleds med en text, som beskriver målområdet, samt prioriterade målgrupper och insatsområden. Under varje långsiktigt mål listas prioriterade delmål. Delmålen baseras på vad som framkommit i kartläggningen om ANDT-situationen i Stockholms stad samt kunskap och forskning inom ANDT-området, tillsammans med prioriteringar gjorda av medarbetare i staden och många av stadens samverkanspartners. Delmålen är tänkta att implementeras i verksamhetsplaner (i ILS) för respektive nämnd och bolag, via mål eller aktiviteter. Då samverkan är mycket betydelsefull vad gäller många av delmålen, anges alltid ansvariga nämnder och den nämnd som har huvud- och samordningsansvar skrivs först. Nämnderna och bolagen kan ta hjälp och inspiration av programmets Förslag till aktiviteter, som finns inlagda i delar av programmet. Dessa förslag till aktiviteter fungerar som några inspirerande exempel och ska inte ses som tvingande eller heller som tillräckliga för att nå måluppfyllelse.

Målgrupper

Programmets yttersta målgrupp är stadens alla invånare. Programmet har ett särskilt fokus på insatser som handlar om att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av ANDT.

² Länsstyrelsen i Stockholms Län Strategi och handlingsplan för ANDT-arbetet i Stockholms län 2017–2020

³ Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län om samverkan kring personer med missbruk/beroende

I programmet återkommer följande målgrupper:

- Barn och unga (0-17 år)
- Unga vuxna (18-25 år)
- Vuxna (26-65 år)
- Äldre (>65år)

Mottagare av programmet är stadens medarbetare som arbetar med och för stadens invånare. Programmet omfattar stadens alla nämnder och bolag.

Programmets innehåll

Programmets innehåll är brett och innefattar tillgänglighetsbegränsande arbete, skydd av barn och unga, förebyggande arbete, tidiga insatser, vård och behandling samt viljeriktningar för samarbetet med andra länder, framför allt inom Europa och EU. Programmet genomsyras av flera viktiga perspektiv, som gäller för alla långsiktiga mål och delmål i programmet: jämlikhetsperspektiv, HBTQ- perspektiv, barnrättsperspektiv samt jämställdhetsperspektiv.

Då ärendet berör och påverkar kvinnor, män, flickor och pojkar, har en jämställdhetsanalys gjorts. Den kartläggning som programmet grundas i beskriver skillnader och likheter mellan kvinnors-, mäns-, flickors- och pojkars konsumtion och skador av ANDT. De långsiktiga målen som finns i programmet genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv. Programmets delmål, samt tillhörande förslag till indikatorer och förslag till aktiviteter är utformade för att bidra till jämställdhet och social jämlikhet.

Fyra bilagor medföljer programmet. En bilaga utgörs av fullängdsversionen av kartläggningen kring konsumtion- och skador av ANDT i Stockholms stad. En bilaga listar begrepp och definitioner. En annan bilaga utgörs av en tabell över programmets alla delmål med tillhörande förslag på indikatorer. Ytterligare en bilaga fungerar som en kunskapsdel, som kan ge stöd i det lokala förebyggande arbetet.

Programmets uppföljning

Programmets delmål ska följas upp av respektive nämnd och bolag under gällande programperiod. För att underlätta uppföljningen innehåller programmet förslag på indikatorer kopplade till några av delmålen. Dessa återfinns i *Bilaga 1.2: Tabell med programmets långsiktiga mål och delmål*. Socialförvaltningen har ett särskilt ansvar i att stötta nämnder och bolag i implementeringen. Programmet ska följas upp i sin helhet år 2021.

Programperiod

Programperioden föreslås vara 2018-2021.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det är betydelsefullt att revidera stadens tidigare program mot alkohol, narkotika, dopning och tobak. De nyligen framtagna strategierna på nationell och regional nivå har aktualiserat frågan, då landets kommuner förväntas ta fram egna styrdokument i frågan. I staden finns också behov av att ta ett samlat grepp kring de insatser som görs inom ANDT-området.

I staden finns både positiva trender och stora utmaningar vad gäller konsumtion och skador av ANDT. För att minska skadorna, behöver breda generella insatser ske, samtidigt som de grupper av individer som behöver mer insatser också erbjuds detta.

Förvaltningen anser att arbetet kräver en bred samsyn och ett gemensamt ansvar mellan olika aktörer inom staden, då de insatser som gör skillnad inom ANDT-området är frågor och faktorer som ägs och påverkas av flertalet av stadens verksamheter.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner programmet och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Bilagor

- Bilaga 1. Förslag till Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021
- Bilaga 1. 1 Definitioner och begrepp
- Bilaga 1. 2 Tabell med programmets mål samt förslag på indikatorer
- Bilaga 1.3 Kartläggning Stockholms stad 2017, Konsumtion och skador av ANDT
- Bilaga 1.4 Framgångsfaktorer för lokalt förebyggande arbete